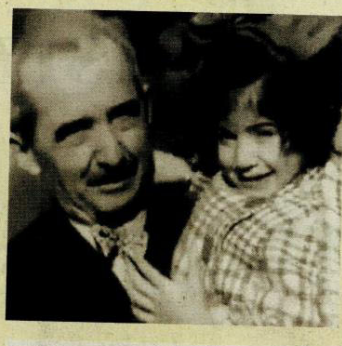

İsmet İnönü, kızı Özden ve oğlu Erdal ile, 1957.

İsmet Paşa, kızı Özden ile, 1933.

Özden Toker, büyükannesi Cevriye Temelli ve Metin Toker ile, 1955.

Pembe Köşk'ün şık, zarif ve nazik hanımefendisi

Cumhuriyet tarihiyle özdeş bir hayatın, İsmet İnönü'nün kızı Özden Toker'in hikayesi, Prof. Dr. Mehmet Ö. Alkan'ın imza attığı söyleşi kitabıyla okurların karşısında

İkinci Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve Mevhibe İnönü çiftinin kızı olarak Pembe Köşk'te dünyaya gelen Özden Toker bir Cumhuriyet çocuğu ve Cumhuriyet tarihinin başından günümüze tanığı... Geçtiğimiz günlerde okurla buluşan

İsmet İnönü'nün Kızı Anlatıyor – Cumhuriyet'le Özdeş Bir Yaşam: Özden Toker, İsmet İnönü'nün

NAZLI BERIVAN AK

kızının dilinden müthiş bir hayatın hikayesini, Cumhuriyet'le özdeş bir ömrün samimi dökümünü sunuyor. Kitabın yazarı ünlü siyaset bilimci, tarihçi ve Tarih Vakfı Başkanı Prof. Dr. Mehmet Ö. Alkan'la konuştu.

"Görüşmelerimiz geçmişe derin yolculuklardı"

Kitabın fikri nasıl doğdu?

Özden Hanım ile dostluğumuz 2015 yılında, o sırada benim hazırlayıp yönettiğim *Soğım Solum Tarih* programına konuk olmasıyla başladı. Sonrasında fırsat buldukça kendisini Ankara'da ziyaret ettim. Ziyaretlerim sırasında yeri geldikçe kendisine hatıralarını yazmasını önerdim. Ancak kendisi ve kızı Gülsün Bilgehan, benimle yürütmeyi tercih ve rica edeceklerini söyleyince, ben de görev bildim ve böylece bu kitabın hikâyesi de başladı. Söyleşinin havasına girmek için bütün buluşmalarımız Pembe Köşk'te oldu.

Pembe Köşk ziyaretleriyle tanıştığınız Özden Hanım nasıl biri?

Birlikte aylar süren düzenli söyleşiler yaptık.

Özden Toker, Pembe Köşk'te.

Beni her seferinde Pembe Köşk'ün şık, zarif ve nazik hanımefendisi olarak karşıladı. Bazıları aralıksız yedi-sekiz saat süren keyifli söyleşiler yaptık. Her türlü soruma hoşgörülle ve sabırla cevap verdi. İnönü ve Milli Şef tepit ve eleştirilerime de aynı nezaketle katlandı. Zarafeti ve hatıraladıklarını doğru şekilde anlatmak konusunda duyduğu sorumluluğa hayran olmamak mümkün değildi. Bir konu üzerine konuşurken, aniden çok uzun zaman dır unuttuğu olayları hatırlamaktan zaman zaman mutlu oldu zaman zaman

da hüznüldü.

Görüşmelerinizin ardından İnönü ile ilgili fikirlerinizde değişiklikler oldu mu?

İsmet Paşa Türkiye'nin siyasal hayatına tam anlamıyla damgasını vurmuş bir isim, bir lider. Onun kadar uzun süreli, etkili ve siyasal hayatın her makam ve mevkiinde bulunmuş ikinci bir isim yok. Bir başka ilginç özelliği, ister iktidarda ister muhalefette olsun bulunduğu mevkiide başlangıçtaki otoriter hali zaman içinde

yumuşayarak, demokratik değişimlere öncülük etti. Bana ilginç gelen olaylar da var. İnönü ve Atatürk dargınlıklar sırasında bile, iki kadim dost olarak ilişkilerini devam ettiriyorlar. Ancak Atatürk, Pembe Köşk'ü kendi özel kalem müdürünü orada görevlendirmek suretiyle kontrol altında tutuyor.

Atatürk'ün, dönemin başbakanı Celâl Bayar, Sabiha Gökçen veya Afet İnan gibi en yakınındaki isimleri Pembe Köşk'e gönderip bağlarını canlı tutmaya çalışması bana ilginç geldi. Ayrıca II. Dünya Savaşı'ndaki Çankaya Köşkü, 14 Mayıs 1950 gecesinde Çankaya Köşkü'nde yaşananlar, muhalefetteki İsmet İnönü, torunlarına kendi seçtiği isimleri koymasına, 27 Mayıs darbesi ve özellikle Talat Aydemir'in darbe kalkışmaları konuları ilginç.

"İsmet Paşa'nın kızı olarak kaybolmamayı başarmış"

Özden Hanım'ın anlattığı İsmet İnönü ezber bilgilerin çok ötesinde bir karakter. Nasıl bir baba İnönü?

Özden Hanım, İsmet Paşa'yı öncelikle bir baba

olarak anlatıyor. Türkiye veya aile için kritik dönemlerde kendisini karşısına alıp durumu açıklamasını, fikrini sormasını ve görüşlerine değer vermesini unutamıyor. İsmet Paşa hem kendi babası hem de bir devlet baba gibi Türkiye'nin sorunlarına hakim bir insan Özden Hanım için.

İnönü'nün kızı ve Metin Toker'in eşi olmaktan çok öte bir ismi sayenizde tanıyoruz. Özden Toker sizce kendi hayatını ne kadar yaşayabilmiş, kendini ne kadar gerçekleştirebilmiş?

Özden Hanım, Pembe Köşk'ün biricik kızı olarak hep İsmet Paşa'nın yanında veya yakınında olmuş. İsmet Paşa'nın kızı, sonra da ünlü bir gazetecinin eşi olmak gibi sıfatlarına rağmen kendi kişiliğini korumuş ve kaybolmamayı başarmış. Bunu bugün de görebilirsiniz. İnönü ailesinin hayattaki en büyük ferdi, ayrıca çocuklarına ve torunlarına çok düşkün

biri olarak hala tamamen kendisine ait bir hayatı, düzeni ve kararları var.

İnönü Vakfı'nı yönetiyor, Pembe Köşk Özden Hanım ile soluk alıp veriyor.

Özden Hanım'ın anlattığı Atatürk'e dair neler söylemek istersiniz?

Atatürk'e karşı hayranlık duyuyor. Söyledikleri, yemek sofrasında tanık olduğu fikirleri, başkalarına davranışları kimi zaman şaşırtıcı ayrıntılarıyla hafızasında kalmış. İnönü ile Atatürk'ün küs oldukları dönemde bile, İsmet İnönü'nün Atatürk'ten büyük bir saygıyla ve sevgiyle söz etmesini de unutamıyor. •

İsmet İnönü'nün Kızı Anlatıyor – Cumhuriyet'le Özdeş Bir Yaşam: Özden Toker / Özden Toker, Mehmet Ö. Alkan / Yapı Kredi Yayınları / Söyleşi / 312 Sayfa

Özden Toker: "Hikayem Cumhuriyet'le yaşıt"

“ İnönü Vakfı'nı kuralı 40 sene oldu... ”

Özden Hanım, 50 senenin hikayesini doğduğu büyüdüğü evin, Pembe Köşk'ün içinde, onlarca binlerce defa anlattım dımdım. Hikayem uzun... Cumhuriyet'le yaşıt... Hep tekrarladığım gibi Cumhuriyet'in ilk on yılında doğan bir çocuğun serüveni... Atatürk ile anılarım... Çocukluğumda, Atatürk ile beraberliğim, aynı sofrada oturmuş olmam, yakın çevremde benim için bir farklılık yaratmıştı 'Bunları yazsana' diyenler gün geçtikçe arttı. Bir gün kendimi Pembe Köşk'te Tarih Vakfı Başkanı Prof. Dr. Sayın Mehmet Ö. Alkan'la karşı karşıya buldum. Sorularına cevap vermedim, anlamaya başladım. İlk günlerin heyecanı içinde sohbetlerimiz saat 13:00'te başlayıp 19:00'a kadar sürüyordu. Mehmet Bey İstanbul'dan Ankara'ya gelme zahmetine giriyor, ben de vakit ayırmaya özen gösteriyordum. Hikaye uzun, olaylar çok ve birbirine girmiş durumdaki. Ne yazık ki soruların her ikimizin arzusuna, gayretine rağmen kopmam oldu. Üstelik pandemi de ilave edildi. Ben boş durmadım. Tek başıma devam ederek eksikleri tamamlamaya çalıştım. Şimdi onun sabır ve anlayışı ve benim yaşım ve dayanıklılığım sayesinde tekrar buluştuk. Kitabımız size emanet. ”